

9-10 april 2009

Augie Odenkirk had een Datsun uit 1997 die ondanks de hoge kilometerstand nog prima liep, maar benzine was duur, vooral voor een man zonder baan, en het City Center lag aan de andere kant van de stad, dus besloot hij de laatste bus te nemen. Om tien voor halftwaalf stapte hij uit, met zijn rugzak op zijn rug en zijn opgerolde slaapzak onder een arm. Hij dacht dat hij om drie uur 's ochtends wel blij zou zijn met de donzen slaapzak. Het was een mistige, koude avond.

'Succes, man,' zei de chauffeur toen hij uitstapte. 'Eigenlijk zou je al iets moeten krijgen omdat je de allereerste bent.'

Alleen was hij dat niet. Toen Augie bij de brede, steile oprit aankwam die naar het grote auditorium leidde, zag hij dat er al een groep van meer dan twintig mensen voor de rij deuren wachtte, sommigen staand, de meesten zittend. Er waren paaltjes neergezet waarlangs geel-zwart gestreept politielint was gespannen en op die manier was er een ingewikkelde doorgang gecreëerd die heen en terug liep, als een soort doolhof. Augie kende ze van bioscopen en de bank waar hij momenteel in het rood stond en begreep de bedoeling ervan: zo veel mogelijk mensen in een zo klein mogelijke ruimte proppen.

Toen hij het einde naderde van wat binnen niet al te lange tijd een polonaise-rij van werkzoekenden zou zijn, zag Augie tot zijn verbazing en ontzetting dat de vrouw vóór hem in de rij een slapende baby bij zich had, in een draagzak. De baby had rode wangetjes van de kou en elke uitademing klonk als een zacht gereutel.

De vrouw hoorde Augies enigszins hijgende nadering en draaide zich om. Ze was jong en best leuk om te zien, ondanks de donkere kringen onder haar ogen. Aan haar voeten stond een kleine, doorgestikte draagtas. Augie nam aan dat daar baby-spullen in zaten.

'Hoi,' zei ze. 'Welkom bij de Club van de Vroege Vogels.'

'Hopelijk vangen we een worm.' Hij weifelde even, dacht toen wat zou het, en stak zijn hand uit. 'August Odenkirk. Augie. Ik ben onlangs weg-bezuinigd. Dat is de eenentwintigste-eeuwse manier om te zeggen dat ik de zak heb gekregen.'

Ze schudde hem de hand. Ze had een goede handdruk, stevig en absoluut niet verlegen. 'Ik ben Janice Cray en deze kleine schattekous is Patti. Ik ben in zekere zin ook wegbezuinigd. Ik was huishoudster bij een leuk gezin in Sugar Heights. Hij, eh, is eigenaar van een autobedrijf.'

Augie trok een gezicht.

Janice knikte. 'Inderdaad. Hij zei dat hij het heel erg vond, maar dat ze de broekriem moesten aanhalen.'

'Dat hoor je vaker de laatste tijd,' zei Augie, terwijl hij dacht: En had je niemand om te babysitten? Helemaal niemand?

'Ik moest haar wel meebrengen.' Hij bedacht dat Janice Cray geen kampioen in gedachtelezen behoefde te zijn om te kunnen weten wat hij dacht. 'Er is niemand anders. Letterlijk niemand. Mijn buurmeisje kon niet de hele nacht blijven, zelfs al had ik haar kunnen betalen, en dat kan ik niet. Als ik geen werk vind, ben ik echt ten einde raad.'

'Kon je haar niet bij je ouders brengen?' vroeg Augie.

'Die wonen in Vermont. Als ik een beetje verstand in mijn kop had, zou ik Patti daar mee naartoe moeten nemen. Het is er zo mooi. Maar zij hebben hun eigen problemen. Volgens mijn vader staat hun huis onder water. Niet letterlijk, niet dat het midden in een rivier staat of zoiets, het heeft iets met de hypotheek te maken.'

Augie knikte. Ook dat hoorde je de laatste tijd vaak.

Er kwamen een paar auto's de steile oprit op vanaf Marlborough Street, waar Augie uit de bus was gestapt. Ze sloegen links af en reden de grote, verlaten vlakte van het parkeerterrein op, dat ongetwijfeld helemaal vol zou staan zodra het morgenochtend licht werd... uren voordat de Eerste Jaarlijkse Stads Banenbeurs zijn deuren zou openen. Geen van de wagens zag er nieuw uit. Hun bestuurders parkeerden en vervolgens stapten uit de meeste auto's drie of vier werkzoekenden, die naar de deuren van het auditorium liepen. Augie was niet meer de laatste in de rij, die bijna de eerste bocht had bereikt.

'Als ik een baan vind, kan ik een babysitter nemen,' zei ze. 'Maar voor vanavond moet het maar zo.'

De baby gaf een kroeperig hoestje, dat Augie helemaal niet beviel, draaide wat in de draagzak en werd toen weer rustig. Het kind was tenminste goed ingepakt; ze droeg zelfs piepkleine wantjes.

Kinderen overleven wel ergere dingen, zei Augie tegen zichzelf, hoewel het hem een ongemakkelijk gevoel gaf. Hij dacht aan de *Dust Bowl* en

de Grote Depressie. Nou, wat hem betreft was deze groot genoeg. Twee jaar geleden was er nog niets aan de hand geweest. Niet dat hij nu echt op grote voet had geleefd, maar hij had kunnen rondkomen en bijna altijd aan het eind van de maand nog iets overgehouden ook. Nu was het één grote puinhoop. Ze hadden iets met het geld gedaan. Hij begreep er niets van; hij had een suf kantoorbaantje gehad op de transportafdeling van Great Lakes Transport en wist alles over facturen en hoe je met behulp van een computer spullen kon verschepen per schip, per trein en door de lucht.

‘Wanneer mensen me met een baby zien, denken ze dat ik onverantwoordelijk ben,’ zei Janice Cray ongerust. ‘Ik weet het zeker, ik zie het nu al op hun gezichten. Bij jou zag ik het ook. Maar wat kon ik anders? Al had dat buurmeisje de hele nacht kunnen blijven, dan had me dat vierentachtig dollar gekost. *Vierentachtig!* Ik heb de huur voor de komende maand apart gezet en daarna ben ik blut.’ Ze glimlachte en in het licht van de hogedruk natriumlampen van het parkeerterrein, zag Augie tranen glinsteren in haar wimpers. ‘Sorry, ik raaskal.’

‘Je hoeft je niet te verontschuldigen, hoor.’ De rij was nu de eerste hoek omgeslagen en kwam weer terug naar waar Augie stond. En het meisje had gelijk. Hij zag zat mensen naar het slapende kind in de draagzak kijken.

‘O, maar dat doe ik wel. Ik ben een alleenstaande ongehuwde moeder zonder werk. Ik wil me bij iedereen verontschuldigen, voor alles.’ Ze draaide zich om en keek naar het spandoek boven de rij deuren. GEGARANDEERD 1000 BANEN! luidde de tekst. En daaronder: *‘Wij Staan Pal voor de Mensen van Onze Stad!’* – BURGEMEESTER RALPH KINSLER.

‘Soms wil ik me verontschuldigen voor Columbine en voor 9/11 en voor het feit dat Barry Bonds steroïden heeft gebruikt.’ Ze liet een half hysterisch giecheltje horen. ‘Soms wil ik me zelfs verontschuldigen voor die geëxplodeerde spaceshuttle en toen dat gebeurde kon ik nog niet eens lopen.’

‘Maak je niet druk,’ zei Augie tegen haar. ‘Het komt wel goed.’ Wat moest je anders zeggen.

‘Ik wou alleen dat het niet zo vochtig was. Ik heb haar ingepakt voor als het koud zou worden, maar al die nattigheid...’ Ze schudde haar hoofd. ‘Maar we redden het wel, hè Patti?’ Ze schonk Augie een vreugdeloos glimlachje. ‘Als het maar niet gaat regenen.’

Dat deed het niet, maar de luchtvochtigheid steeg totdat ze in het schijnsel van de natriumlampen fijne druppeltjes zagen zweven. Op een gegeven moment realiseerde Augie zich dat Janice Cray stond te slapen. Ze stond met een heup naar buiten en afgezakte schouders, haar haar in klamme plukken rond haar gezicht en haar kin bijna op haar borst. Hij keek op zijn horloge en zag dat het kwart voor drie was.

Tien minuten later werd Patti Cray wakker en begon te huilen. Haar moeder (haar *moedertje*, dacht Augie) schrok op, maakte een soort snurkend geluidje, tilde haar hoofd op en probeerde het kleintje uit de draagzak te trekken. Eerst kreeg ze het kind er niet uit; haar beentjes zaten klem. Augie hielp haar door de zijkanten van de zak vast te houden. Toen Patti, inmiddels luid jammerend, tevoorschijn kwam, zag hij waterdruppeltjes glinsteren op haar kleine roze jasje en bijpassende mutsje.

‘Ze heeft honger,’ zei Janice. ‘Ik kan haar de borst geven, maar ze is ook nat. Ik voel het door haar broekje heen. God, ik kan haar hier toch niet verschonen – moet je zien hoe mistig het is geworden!’

Augie vroeg zich af welke grapjas van een hogere macht ervoor had gezorgd dat hij achter haar in de rij terecht was gekomen. Ook vroeg hij zich af hoe deze vrouw in vredesnaam de rest van haar leven door moest komen – haar *hele* leven, niet alleen de achttien jaar of zo dat ze verantwoordelijk zou zijn voor het kind. Hiernaartoe komen in een nacht als deze, met niks anders dan een luiertas! Om zo godallemachtig wanhopig te zijn!

Hij had zijn opgerolde slaapzak naast Patti’s luiertas gelegd. Hij hurkte neer, trok het koordje los, rolde hem uit en ritste hem open. ‘Kruip hier maar in. Zorg dat je warm wordt en dat *zij* warm wordt. Dan geef ik je de spullen wel aan die je nodig hebt.’

Ze keek hem aan, met de spartelende, huilende baby in haar armen. ‘Ben jij getrouwd, Augie?’

‘Gescheiden.’

‘Kinderen?’

Hij schudde zijn hoofd.

‘Waarom ben je zo aardig voor ons?’

‘Omdat we hier zijn,’ zei hij en haalde zijn schouders op.

Ze bleef hem nog even aankijken, nam toen een besluit en reikte hem de baby aan. Augie hield haar met gestrekte armen voor zich, geïntrigeerd door het rode, woeste gezichtje, de druppel snot aan het piepkleine wipneusje, de trappelende beentjes in het flanellen slobbroekje. Janice kroop

in de slaapzak en stak haar armen uit. ‘Geef haar maar weer.’

Augie deed het en de vrouw kroop nog dieper weg. Naast hen, waar de rij weer voor het eerst was teruggekeerd, stonden twee jonge mannen naar hen te staren.

‘Bemoei je met je eigen zaken, jongens,’ zei Augie en zij wendden hun blikken af.

‘Wil je me een luier aangeven?’ zei Janice. ‘Voordat ik haar voed, moet ik haar eerst verschonen.’

Hij liet zich op één knie op het natte plaveisel zakken en ritste de doorgestikte tas open. Even keek hij vreemd op toen hij katoenen luiers aantrof in plaats van Pampers, maar toen begreep hij het. Katoenen luiers waren herbruikbaar. Misschien was de vrouw toch niet echt een hopeloos geval.

‘Ik zie hier ook een flaconnetje Baby Magic. Wil je dat ook?’

Vanuit de slaapzak, waar nu alleen nog een pluk van haar bruinige haar zichtbaar was, klonk: ‘Ja, graag.’

Hij reikte haar de luier en de lotion aan. De slaapzak begon te wiebelen en te stuiteren. Eerst werd het huilen nog erger. Uit een van de rijen verder weg, onzichtbaar in de dichter wordende mist, riep iemand: ‘Kun je dat kind z’n kop niet laten houden?’ Een andere stem voegde eraan toe: ‘Eigenlijk zou iemand de Kinderbescherming moeten bellen.’

Augie wachtte en keek naar de slaapzak. Eindelijk hield hij op met bewegen en kwam er een hand uit tevoorschijn die een luier vasthield. ‘Zou je deze in de tas willen doen? Er zit een plastic tasje in voor vieze luiers.’ Ze keek naar hem op als een mol uit zijn holletje. ‘Wees maar niet bang, het is geen poepluier. Hij is alleen nat.’

Augie pakte de luier aan, stopte hem in het plastic tasje (waar COSTCO op stond gedrukt) en ritste de luiertas weer dicht. Het gehuil vanuit de slaapzak (wat veel tassen, dacht hij) hield nog een minuutje of zo aan, maar hield abrupt op toen Patti begon te drinken op het parkeerterrein van het auditorium. Boven de rij deuren die pas over een uurtje of zes open zouden gaan, wapperde het spandoek een ogenblik futloos op. **GE-GARANDEERD 1000 BANEN!**

Ja hoor, dacht Augie. En als je zorgt dat je genoeg vitamine c binnenkrijgt, krijg je geen aids.

Er gingen twintig minuten voorbij. Er kwamen steeds meer auto’s de heuvel op vanaf Marlborough Street. De rij werd langer. Augie schatte dat er inmiddels al zo’n vierhonderd mensen stonden te wachten. Als dit

zo doorging zouden dat er wanneer om negen uur de deuren opengingen tweeduizend zijn en dat was nog maar een voorzichtige schatting.

Als iemand me een baan aanbiedt als hamburgerbakker bij McDonald's, doe ik dat dan?

Waarschijnlijk wel.

En klanten verwelkomen bij Walmart?

O, vast en zeker. Brede grijns en *goedemiddag, mevrouw*. Augie had het gevoel dat hij daar een kei in zou zijn.

Ik ben een mensen-mens, dacht hij. En schoot in de lach.

Vanuit de slaapzak: 'Wat valt er te lachen?'

'Niks,' zei hij. 'Zorg jij nu maar voor de kleine.'

'Doe ik.' Een glimlach in haar stem.

Om halfvier ging hij op zijn hurken zitten, tilde de flap van de slaapzak op en gluurde naar binnen. Janice Cray lag, helemaal opgekruld, diep te slapen, met de baby aan haar borst. Het deed hem denken aan *De Druiven der Gramschap*. Hoe heette dat meisje ook weer? Dat op het laatst die man ging verzorgen? Een bloemennaam, dacht hij. Lily? Nee. Pansy? Zeker weten van niet. Hij overwoog zijn handen om zijn mond te zetten, zijn stem te verheffen en de menigte te vragen: IS HIER IEMAND DIE DE DRUIVEN DER GRAMSCHAP HEEFT GELEZEN?

Toen hij weer opstond (lachend om de absurde gedachte), schoot de naam hem te binnen. Rose. Zo heette dat meisje in *De Druiven der Gramschap*. Maar niet zomaar Rose; Rose van *Sharon*. Het klonk bijbels, maar dat wist hij niet zeker; hij was nooit zo'n bijbellezer geweest.

Hij keek neer op de slaapzak, waarin hij had verwacht de kleine uurtjes van de nacht door te brengen en dacht eraan hoe Janice Cray had gezegd dat ze zich wilde verontschuldigen voor Columbine en 9/11 en Barry Bonds. De opwarming van de aarde zou ze er vermoedelijk ook wel bij willen nemen. Wanneer dit achter de rug was en ze een baan hadden – of niet, wat net zo goed kon – kon hij haar misschien op een ontbijtje trakteren. Geen afspraakje, dat niet, gewoon een bord roerei met bacon. Daarna zouden ze elkaar nooit meer zien.

Er arriveerden nog meer mensen. Ze bereikten het einde van het met paaltjes en hun gewichtig ogende politielint afgezette kronkelpad. Hier-na liep de rij verder over het parkeerterrein. Wat Augie verbaasde – en hem een ongemakkelijk gevoel bezorgde – was hoe *stil* ze waren. Alsof ze allemaal wisten dat deze missie bij voorbaat al was mislukt en alleen

nog maar wachtten tot iemand hun dat officieel zou mededelen.

Het spandoek wapperde nogmaals lamlendig op.

De mist werd steeds dichter.

Even voor vijf uur 's ochtends ontwaakte Augie uit zijn halfslaap, stampte met zijn voeten om ze wakker te krijgen en zag dat de lucht een onaangenaam metaalachtige gloed had gekregen. Dit had in de verste verte niets te maken met het roze ochtendgloren uit gedichten en oude Technicolor films; dit was een antidageraad, zo klam en zo bleek als de wang van een lijk van één dag oud.

Hij zag hoe het auditorium zich langzaam blootgaf in al zijn smake-loze bouwkundige jarenzeventigglorie. Hij zag de vijfentwintig evenwijdig aan elkaar lopende rijen geduldig wachtende mensen en vervolgens de uitloper daarvan in de mist verdwijnen. Er werd weinig meer gesproken en toen er aan de andere kant van de glazen deuren een conciërge in een grijze stofjas langsliep, steeg er een zacht, spottend gejuich op.

'Er is leven ontdekt op andere planeten!' riep een van de jonge mannen die naar Janice Cray had staan staren – dit was Keith Frias, wiens linkerarm binnen niet al te lange tijd van zijn lichaam gerukt zou worden.

Hier en daar werd wat gelachen om dit grapje en mensen begonnen weer te praten. De nacht was voorbij. Het grauwe licht was niet bepaald bemoedigend, maar toch wel iets beter dan de lange, nachtelijke uren die ze zojuist achter de rug hadden.

Augie hurkte bij zijn slaapzak en luisterde goed. Het zachte, regelmatige gesnurk dat hij hoorde deed hem glimlachen. Misschien had hij zich voor niets zorgen over haar gemaakt. Hij veronderstelde dat er nu eenmaal mensen waren die overleefden – en misschien wel gedijden – op de goedheid van anderen. Misschien was de jonge vrouw die op dit moment met haar baby lag te maffen in zijn slaapzak wel zo iemand.

De gedachte kwam bij hem op dat hij en Janice Cray zich bij de verschillende inschrijftafels zouden kunnen voordoen als stel. Als ze dat deden, zou de aanwezigheid van de baby niet zozeer op onverantwoordelijk gedrag wijzen, maar eerder op gezamenlijke toewijding. Hij wist het niet zeker, veel van de menselijke natuur was hem een raadsel, maar het leek hem niet onmogelijk. Hij besloot het idee bij Janice te opperen zodra ze wakker werd. Kijken wat zij ervan vond. Ze konden niet zeggen dat ze getrouwd waren; zij droeg geen trouwring en hij had de zijne drie jaar geleden voorgoed afgedaan, maar ze konden zich voordoen als... hoe

werd dat tegenwoordig genoemd? Partners.

Nog steeds kwamen er, met de regelmaat van de klok, vanaf Marlborough Street auto's de steile helling opgereden. Straks zouden er ook voetgangers komen, vers van de eerste ochtendbus. Augie wist bijna zeker dat de bussen om zes uur begonnen te rijden. Door de dichte mist waren de arriverende auto's niet meer dan koplampen met vage schaduwachtige gestalten achter de voorruit. Een paar bestuurders zagen de enorme menigte die al stond te wachten en maakten ontmoedigd meteen rechtsomkeert, maar de meesten reden door naar de paar laatste parkeerplekken en hun achterlichten verdwenen in de mist.

Toen zag Augie de omtrekken van een auto die niet omdraaide, maar ook niet doorreed naar de verste uithoeken van het parkeerterrein. De ongewoon felle koplampen werden geflankeerd door gele mistlampen.

HD-koplampen, dacht Augie. Dat is een Mercedes-Benz. Wat doet een Benz op een banenbeurs?

Hij dacht dat het burgemeester Kinsler kon zijn, die hier de Vroege Vogels Club kwam toespreken. Om hen te feliciteren met hun werklust, hun goeie ouwe Amerikaanse niet-lullen-maar-poetsen-mentaliteit. Als dat zo was, dacht Augie, getuigde het van slechte smaak om in zijn Mercedes aan te komen – zelfs al was het een oude.

Een oudere man die een eindje voor Augie in de rij stond (Wayne Welland, nu in de laatste ogenblikken van zijn aardse bestaan) zei: 'Is dat een Benz? Ziet eruit als een Benz.'

Augie wilde net zeggen dat het dat natuurlijk was en dat je je niet kon vergissen in de HD-koplampen van een Mercedes, toen de bestuurder van de auto vlak achter de vage vorm begon te claxonneren – een lang, ongeduldig getoeter. De HD-lampen lichtten nog feller op, sneed schitterend witte lichtkegels door de nevel van mistdruppeltjes en de wagen schoot naar voren alsof de ongeduldige claxon hem daartoe had aangespoord.

'Hé!' zei Wayne Welland, verwonderd. Het was zijn laatste woord.

De wagen trok op, recht op de plek af waar de menigte banenzoekers het dichtst op elkaar stond en werd ingesloten door geel-zwart afzetlint. Sommigen probeerden weg te rennen, maar alleen degenen die helemaal achteraan stonden slaagden erin om te vluchten. Degenen die dicht bij de deuren stonden – de echte Vroege Vogels – hadden geen schijn van kans. Ze stuitten op de paaltjes en gooiden ze om, ze raakten verstrikt in de linten, ze botsten tegen elkaar op. De menigte deinde in schok-

golven heen en weer. Zij die ouder en kleiner waren vielen neer en werden onder de voet gelopen.

Augie kreeg een harde zet naar links, struikelde, hervond zijn evenwicht en werd naar voren geduwd. Een hoog geheven elleboog raakte hem tegen zijn wang, vlak onder zijn recheroog, en die kant van zijn gezichtsveld vulde zich onmiddellijk met felgekleurde vuurwerkschitteringen. Met zijn andere oog zag hij de Mercedes niet zomaar uit de mist tevoorschijn komen, maar zich eruit manifesteren. Een grote, grijze, vierdeurs personenwagen, een SL500 misschien, zo eentje met twaalf cilinders, en op dit moment gierden ze er alle twaalf op los.

Augie kwam op zijn knieën neer naast de slaapzak en werd herhaaldelijk geschopt toen hij weer overeind probeerde te komen: tegen zijn arm, zijn schouder, zijn nek. Mensen schreeuwden. Hij hoorde een vrouw gillen: *'Kijk uit, kijk uit, hij stopt niet!'*

Hij zag Janice Cray haar hoofd uit de slaapzak steken en verbijsterd met haar ogen knippen. Opnieuw deed ze hem denken aan een verlezen mol die uit haar holletje gluurt. Een damesmol met een ernstig geval van slaaphaar.

Hij kroop op handen en knieën naar voren en ging boven op de slaapzak en de vrouw en de baby die erin zaten liggen, alsof hij hen daarmee kon beschermen tegen een staaltje Duitse techniek van tweeduizend kilo. Hij hoorde mensen gillen, hoewel het geluid grotendeels werd overstemd door het naderende gebrul van de motor van de grote personenwagen. Iemand gaf hem een enorme dreun tegen zijn achterhoofd, maar hij voelde het amper.

Er was nog tijd om te denken: ik had Rose van Sharon op een ontbijtje willen trakteren.

Er was nog tijd om te denken: misschien verandert hij nog van richting.

Dat leek hun beste kans, waarschijnlijk hun enige kans. Toen hij zijn hoofd wilde optillen om te kijken of dat gebeurde, was het enige wat hij zag een reusachtige zwarte band. Hij voelde dat de vrouw zijn onderarm vastgreep. Hij had nog tijd om te hopen dat de baby nog sliep. Toen was zijn tijd om.